

Rezime izvještaja guvernera – januar-februar 2021.

U Izvještaju guvernera za januar i februar 2021. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2021. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru i februaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2021. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a BDP Crne Gore, na osnovu kvartalnih procjena u 2020. godini, iznosi 4.193,2 miliona eura, što predstavlja procjenu realnog pada BDP-a od 15,2%, u odnosu na 2019. godinu. U prvom kvartalu 2020. godine, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, ostvaren je realni rast od 2,6% u drugom kvartalu realni pad od 20,3%, a u trećem pad od 26,9%, i u četvrtom pad od 7,5% u odnosu na isti period 2019. godine.

Potrošačke cijene su u februaru 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,5%, a u odnosu na februar prethodne godine manje za 0,1%.

Industrijska proizvodnja je u prva dva mjeseca 2021. godine, u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 13,4%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 49,4%, dok je u sektoru prerađivačke industrije i sektoru vađenja ruda i kamena ostvaren pad od (-18,9%) i (-1,8%) respektivno.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prva dva mjeseca 2021. godine iznosio je 28.666 što je za 59,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 67.556 noćenja, što je za 55,2% manje nego u istom periodu 2020. godine.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u 2020. godini, u odnosu na 2019, kao posljedica pandemije COVID-19, bilježi značajan pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 52%, drumskom za 64,9% i prevozu putnika na aerodromima 80,3%.

U šumarstvu je u prva dva mjeseca 2021. godine, proizvedeno ukupno 2.071 m³ šumskih sortimenata, što je za 88,1% niže nego u istom periodu 2020. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2020. godini

zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 5,6% i pad efektivnih časova rada od 3,2% u odnosu na 2019. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u februaru 2021. godine iznosio je 157.355 lica, što je za 1,1% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 17,2% u odnosu na februar 2020. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u februaru 2021. godine iznosio 52.437 što predstavlja rast od 11% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na februar 2020. godine rast od 47,4%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 28. 02. 2021. godine, bio je 50.347 od kojih je 15.337 ili 30,5% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,3%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2020. godine rast iznosio 4,3%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju februara 2021. godine iznosio 782,8 miliona eura, i bio je veći za 3,4% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 29%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 28. 02. 2021. godine (15.337) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.606 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 114.309.618,89 eura što čini 14,6% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 13.731 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 668.448.923,52 eura, što čini 85,4% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 28. 02. 2021. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 24,1% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 45,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju februara 2021. iznosila je 4,66 mlrd. eura, što predstavlja pad na godišnjem nivou za 15,9 miliona eura, ili 0,3%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju februara 2021. godine iznosili 3.190,7 miliona eura i ostvarili su pad od 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na februar prethodne godine ostvarili rast od 4%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,3% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u februaru 2021. godine iznosili su 3.416,3 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 1,2%, dok u odnosu na februar 2020. godine bilježe pad od 1%. Ukupan kapital banaka na kraju februara 2021. godine iznosio je 595,9 miliona eura, i veći je u odnosu na prethodni mjesec za 0,8%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine niži za 3,4%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom preko 30 dana (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju februara 2021. godine iznosili su 161,5 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 10,2%, dok u odnosu na februar 2020. godine bilježe rast od 13,2%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju februara 2021. godine iznosili su 181,8 miliona eura i činili su 5,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,2%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 15,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju februara 2021. godine iznosila je 5,83%, i bila je za 0,01 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj februara 2020. godine zabilježila pad od 0,14 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u februaru 2021. godine iznosila je 6,09%, što predstavlja rast od 0,68 p.p. na mjesečnom nivou i rast od 0,20 p.p. u odnosu na februar 2020. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,4% na kraju februara 2021. godine i bila je na istom nivou kao na kraju prethodnog mjeseca, kao i na kraju februara prethodne godine.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 181,1 milion eura na kraju februara 2021. godine, i bilježi rast za 606 hiljada eura ili 0,3% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 74,8 miliona eura ili 29,2%. Tokom februara 2021. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,8%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,2%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 15,2 miliona eura za prva dva mjeseca 2021. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,1%).

Tokom prva dva mjeseca 2021. godine, ostvareni promet na Montenegroberzi iznosio je 8,3 miliona eura, ostvaren je kroz 306 transakcija, i bilježi pad od 8,9% u odnosu na promet ostvaren tokom istog perioda prethodne godine. Tržišna

kapitalizacija na dan 28. 02. 2021. godine iznosila je 3.186,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,4%, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 7,4%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju februara 2021. godine bila 10.793,96 indeksnih poena, bilježi rast od 2,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio pad od 4,4%. Indeks MNSE10 iznosio je 744,14 indeksnih poena i bilježi rast od 2,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na februar prethodne godine zabilježio pad od 5,2%.

Izvorni prihodi budžeta za prva dva mjeseca 2021. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 194,2 miliona eura i bili su niži od planiranih za 1,7%, a u odnosu na uporedni period prethodne godine za 9,3%. Budžetski rashodi iznosili su 284,4 miliona eura i bili su viši za 3,7% u poređenju sa periodom januar-februar 2020. godine, a u poređenju sa planiranim niži za 20,8%. Budžetski deficit iznosio je 90,2 miliona eura ili 1,9% prognoziranog godišnjeg BDP-a.

Na kraju 2020. godine, javni dug (bruto) je iznosio 4.409 miliona eura ili 105,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 495,6 miliona eura ili 11,8% BDP-a, a na spoljni dug 3.835,3 miliona eura ili 91,5% BDP-a, dok se na dug lokalne samouprave odnosilo 78,1 milion eura ili 1,9%. Neto javni dug iznosio je 84,3% BDP-a.

U januaru i februaru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Pripremljeni su komentari/izmjene teksta Programa ekonomskih reformi, za period 2021–2023, u dijelu koji se odnosi na regulatorne aktivnosti. U okviru regionalnog projekta ESCB, održan je onlajn pripremni sastanak za realizaciju bilateralne mjere na temu „Oporavak i sanacija banaka“ sa ekspertima Narodne banke Mađarske. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima ECB-a. Povodom inicijative koordinatora regionalnog projekta *IPA* iz Bundesbanke, 23. februara je održan onlajn sastanak sa koordinatorima centralnih banaka Zapadnog Balkana. Na zahtjev Ministarstva ekonomije, u okviru pregovaračkog poglavlja 30 – Vanjski odnosi, realizovane su aktivnosti u vezi sa ocjenom relevantnosti novih „celeksa“ koji su dodijeljeni CBCG preko portala EI, a odnose se na period od septembra 2019. do decembra 2020. godine. Na zahtjev Monstata, pripremljeni su podaci platnog bilansa za aneks izvještaja o napretku. Realizovana je prva onlajn ekspertska misija, u okviru višekorisničkog projekta *IPA* – 2017, u oblasti statistike međunarodne trgovine uslugama. Dostavljeno je mišljenje na nacrt sporazuma o trgovini, partnerstvu i saradnji između Crne Gore i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne

Irske, u dijelu koji se odnosi na PP 4 – Slobodno kretanje kapitala. Na zahtjev Monstata, pripremljena je procjena usklađenosti statističkog sistema CBCG sa zakonodavstvom EU, u dijelu koji se odnosi na oblasti iz eksternog sektora, ažuriranjem upitnika SMIS u skladu sa Kompendijumom.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u januaru i februaru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.